

"Tussen Vecht en Eem"

De Stichting "Tussen Vecht en Eem", die de belangstelling en zorg voor het Gooi wil bevorderen, heeft een boek gepubliceerd waarin een schets wordt gegeven van de jongere architectuur en monumenten in het Gooi (na 1874), geplaatst in het kader van de sociaal-economische en cultuur-historische ontwikkeling van het Gooi in die periode.

Tussen Vecht en Eem constateert dat de belangstelling en zorg voor deze jongere gebouwde omgeving matig te noemen is, zowel bij de bevolking en regionale en lokale organisaties als bij de diverse gemeentebesturen. "Waardevolle of karakteristieke gebouwen van allerlei aard en beeldbepalende "gezichten" worden gesloopt en aangetast, slecht verbouwd of "gewoon" verwaarloosd", aldus de Stichting.

Op deze wijze verdwijnen waardevolle stukken omgeving en daarmee ook een stuk historie. Zo merkt de Stichting op, dat belangrijke bouwwerken als Zonnestraal (Hilversum, 1928, architect Duiker) en bijv. het landhuis Swaenenburch ('s Graveland, 1878, architect P.J.H. Cuypers) in verval zijn. Een actie om beide gebouwen enige toekomst te bieden zal binnenkort door TVE ondernomen worden.

Bij de monumentenzorg, zoals die de laatste honderd jaar in Nederland gestalte heeft gekregen lag tot voor kort het accent op de zgn. oudere bouwkunst, d.w.z. de gebouwde omgeving vóór ca. 1850. De jongere bouwkunst (-architectuur, -monumenten) heeft nog vrij weinig aandacht gekregen.

De laatste jaren is er echter nogal wat veranderd op het gebied van de monumentenzorg. Zo is er veel aandacht gekomen voor gebouwen in relatie tot hun omgeving en voor "stads- en dorpsgezichten". Ook gaan er steeds meer stemmen op om tot een gedecentraliseerde aanpak van de monumentenzorg te komen. Waar minder schot in zit is de belangstelling en zorg voor de jongere bouwkunst.

Ook het Gooi is te beschouwen als een cultuurgebied, een gebied nl. met een sociaal-economische en cultuur-historische samenhang. Tot dit gebied kunnen gerekend worden de vijf oude erfgooidorpen Bussum, Laren, Blaricum, Hilversum en Huizen met de hoofdstad Naarden.

Voorts de omliggende gemeenten Muiden, Weesp, Nigtevecht, Nederhorst den Berg, Loosdrecht, 's Graveland, Baarn en Eemnes. Tot 1874 was het Gooi een eenvoudige, wat achtergebleven, agrarische regio. Daarna met het aanleggen van de Oosterspoorweg, begon een periode van explosieve groei. Schilders ontdekten Laren en Blaricum, gevolgd door allerlei mensen die zich tot de vrije en landelijke sfeer daar aangetrokken voelden. Met name voor deze groepen werden door vele bekende en minder bekende architecten fraaie landhuizen gebouwd.

Het Gooi raakte in trek bij forensen en renteniers wat tot de bouw van vele villa's en villaparken, vooral in Bussum en Hilversum leidde. Voor de groeiende arbeidersbevolking werden vooral in Hilversum, tuindorpachtige wijken gebouwd o.a. door stadsarchitect en stedebouwkundige Dudok. Allerlei ook internationaal bekende "wereldverbeteraars" vestigden zich in het Gooi. Zo streek een kolonie christen-anarchisten o.l.v. Prof. Van Rees in Laren/Blaricum neer en ontstond in Bussum de vermaarde utopistische kolonie Walden van Frederik Van Eeden.

Ook voor deze groepen werden gebouwen van allerlei aard neergezet. Het Gooi werd ontdekt als recreatieoord en als herstellingsoord, wat

17 november 1914 schreef de afzender:

"Dit is de villa van de heer London, architect; ze is geheel
"van witten zandsteen met goud. Eén pracht".

tot de bouw van complexen zomerhuisjes en diverse sanatoria leidde. Zo raakte het Gooi langzaam volgebouwd. De gehele ontwikkelingsgang van deze regio vindt zijn neerslag in de gebouwde omgeving.

Tussen Vecht en Eem heeft nu een boek gepubliceerd, met bijdragen van diverse auteurs: Jongere architectuur en monumenten in het Gooi. Het telt 140 blz. en bijna 100 illustraties. In een inleidend artikel wordt het werkgebied en de onderwerpen afgebakend. Vervolgens wordt kort de geschiedenis van het Gooi vóór 1874 geschetst. Hoe het Gooi in het algemeen veranderde en zich aanpaste tussen 1874 en 1940 wordt in een volgende bijdrage beschreven. In een hoofdbijdrage schetst TVE-voorzitter Cerutti vanuit diverse invalshoeken een aantal aspecten van de jongere architectuur en monumenten in het Gooi. Voorts bevat het boek bijdragen over de volkswoningbouw, kerken van Cuypers, Dudok en de architect Ph.J. Hamers.

Het boek draagt een inventariserend en signalerend karakter en is te beschouwen als aanzet tot verdere studies.

Het boek is te bestellen bij de penningmeester van genoemde stichting, Jagerspad 31 te Laren, 1251 ZW, telefoon 02153 - 15680. Kostprijs f 10,-, exclusief portokosten.

De "Stichting Tussen Vecht en Eem" stelt zich voor een Gooise Historische Reeks uit te geven, waarvan het eerste deel nog dit jaar zal verschijnen.